

232.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych

z dnia 22 kwietnia 1921 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w przedmiocie pomocy rolnej w roku 1921.

Na mocy artykułu 11 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. „O przyznaniu kredytu trzech miliardów marek na pomoc rolną” (Dz. U. R. P. z r. 1921 № 30, poz. 174) zarządza się co następuje:

I. Zakres pomocy rolnej.

§ 1. Do zakresu pomocy rolnej, udzielanej na mocy powołanej we wstępie ustawy z dnia 18 marca r. b. należy:

- a) dostarczanie za gotówkę lub na kredyt posiadaczom (właścicielom lub dzierżawcom) gospodarstw rolnych inwentarza żywego i martwego, nasion i innych niezbędnych środków produkcji rolnej w naturze;
- b) zaopatrywanie za gotówkę lub na kredyt w także środki produkcji rolnej spółek, mających na celu zagospodarowanie odłogów;
- c) udzielanie kredytu związkom samorządowym, stowarzyszeniom i kooperatywom rolniczym, oraz przedsiębiorstwom handlowo i przemysłowo-rolniczym (instytucjom i firmom), wytwarzającym i dostarczającym środki produkcji rolnej;
- d) udzielanie posiadaczom gospodarstw rolnych, oraz spółkom powyżej w punkcie b) wymienionym, pożyczek gotówkowych na nabycie niezbędnych środków produkcji.

§ 2. Z pomocy rolnej, wymienionej w § 1 punkt a, b, d, korzystać mogą:

- a) gospodarstwa rolne, położone na terenie województw nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego, w b. zaborze austriackim oraz gospodarstwa w powiatach położonych na wschód od Wisły w województwach: białostockim, lubelskim i warszawskim, a także gospodarstwa włączone do obszaru miasta stołecznego Warszawy;
- b) spółki, mające na celu zagospodarowanie odłogów na terenach w punkcie a) wymienionych;
- c) gospodarstwa nowopowstałe przy wykonywaniu reformy rolnej;
- d) gospodarstwa na innych obszarach Rzeczypospolitej w miarę uznanej przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych potrzeby.

§ 3. Pomocy rolnej, przewidzianej w § 1 punkty a, b i d udzielać się będzie tym tylko z pośród wymienionych w § 2 gospodarstw rolnych i spółek, które bez pomocy państwowej nie mogą być należycie uruchomione.

§ 4. Z kredytu udzielonego na mocy art. 2 punkt b) ustawy z dn. 18 marca 1921 r. (Dz. Ust. z r. 1921 № 30 poz. 174) korzystać mogą tylko te związki samorządowe, stowarzyszenia i kooperatywy rolnicze, oraz przedsiębiorstwa handlowo i przemysłowo-rolnicze, którym:

- 1) w drodze specjalnej umowy z Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych powierzone zostanie zaopatrywanie w środki produkcji rolnej gospodarstw, zniszczonych wskutek wojny, lub gospodarstw nowopowstałych w myśl zasad w § 2 i § 3 wyrażonych, oraz
- 2) te, które zobowiążą się zużytkować otrzymany kredyt wyłącznie na wytwarzanie przedmiotów potrzebnych dla rolnictwa według wskazań i pod kontrolą Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

II. Zasady udzielania pomocy rolnej.

§ 5. Pomocy rolnej udzielać się będzie tylko osobom lub spółkom i instytucjom, które dają rękojmię natychmiastowego i celowego zużycowania jej na uruchomienie lub powiększenie produkcji rolnej. W wypadkach, w których ubiegający się o pomoc prowadzili już przedtem swoje gospodarstwa za główną rękojmię uważać należy wyniki dotychczasowe ich pracy, następnie stan gospodarstwa, w którym pomoc rolna ma być użytkowana i wreszcie istnienie niezbędnych warunków, któreby umożliwiały celowe zużycowanie udzielonej pomocy (np. przygotowanie upraw lub posiadanie sprzężaju, gdy chodzi o udzielenie tytułem pomocy nasion i t. p.).

§ 6. Przy udzielaniu pomocy rolnej w granicach poprzednimi paragrafami zakreślonych, uwzględnione będą w pierwszym rzędzie gospodarstwa nowopowstałe w wyniku wykonywania reformy rolnej (ustawa z dnia 15 lipca 1920 r., o wykonaniu reformy rolnej Dz. U. R. P. z r. 1920 № 70 poz. 462). Pomoc na uruchomienie gospodarstw zniszczonych wskutek wojny udzielana będzie przede wszystkim w zakresie niezbędnym dla zapewnienia producentowi i jego rodzinie wyżywienia się produktami z własnego gospodarstwa.

§ 7. Wysokość kredytu udzielonego tytułem pożyczki, lub w innej postaci poszczególnym gospodarstwom nie może wogóle przekraczać łącznie z poprzednio wydanymi pożyczkami z tytułu pomocy rolnej dla gospodarstw do 10 morg. 5.000 mk. na móg użytku rolnego, dla gospodarstw 10—50 morg 4.500 mk., dla gospodarstw 50—100 morg 4.000 mk., dla gospodarstw 100—300 morg 3.500 mk., dla gospodarstw 300—1000 mg. 2.500 mk. i dla gospodarstw ponad 1000 mg. 2.000 mk.

§ 8. Kredyt udzielany spółkom, mającym na celu zagospodarowanie odłogów (art. 2 punkt a, ustawy z dnia 18 marca 1921 r. Dz. U. R. P. z r. 1921 № 30 poz. 174) nie może przewyższać dwukrotnej wysokości kapitału spółki, wniesionego faktycznie przez współników bądź to w gotówce, bądź w inwentarzu, bądź w nasionach. W tych granicach kredyt nie może przewyższać kwoty 4.000 mk. na móg zagospodarować się mających użytków rolnych.

§ 9. Prócz osobistego zobowiązania dłużnika, organy przyznające kredyt lub pożyczki gotówkowe winny w wypadkach uznannej potrzeby żądać zabezpieczenia odpowiedniego do wysokości i rodzaju pomocy kredytowej, stosując się do przepisów obowiązującego w odnośnej miejscowości ustawodawstwa cywilnego. Udzielanie kredytu ponad sumę 500.000 mk. winno być przez organy przyznające kredyt uzależnione od uzyskania dodatkowego realnego zabezpieczenia. W razie stwierdzonej niemożności uzyskania takiego zabezpieczenia, należy uzyskać dodatkowe zabezpieczenie w formie zastawu na ruchomościach lub poręki; o ile i w tej formie dodatkowe zabezpieczenie nie dałoby się osiągnąć, wspomniane organy winny szczegółowo wskazać powody niemożności uzyskania zabezpieczenia i przedstawić sprawę do decyzji Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 10. Warunki zabezpieczenia kredytu udzielanego instytucjom i przedsiębiorstwom, wymienionym w art. 2 punkt b) ustawy z dnia 18 marca 1921 (Dz. U. R. P. z r. 1921 № 30 poz. 174) określa po zasięgnięciu opinii Polskiego Państwowego Banku Rolnego, Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu przed zawarciem umowy z odnośną instytucją lub firmą.

III. Organy wykonawcze pomocy rolnej.

§ 11. Akcję pomocy rolnej wykonywa Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych za pośrednictwem swoich organów wojewódzkich i powiatowych i przy współudziale gminnych, powiatowych, wojewódzkich komitetów pomocy rolnej, oraz Polskiego Państwowego Banku Rolnego. Powiatowe i wojewódzkie komitety pomocy rolnej powołują do życia wojewodowie, a gminne komitety pomocy rolnej—starostowie. W b. zaborze austriackim czynności, przekazane niniejszem rozporządzeniem komitetom wojewódzkim pomocy rolnej, pełnią okręgowe komitety pomocy rolnej, a czynności gminnych komitetów pomocy rolnej—zwierzchności gminne.

§ 12. W skład gminnego komitetu pomocy rolnej wchodzi z głosem stanowczym: wójt jako przewodniczący, dwóch członków rady gminnej, z wyboru teje rady, dwaj przedstawiciele istniejących w gminie społecznych organizacji rolniczych, delegowani przez rzeczne organizacje, zezwane do tego przez starostę; z głosem doradczym: sołtysi wszystkich wsi zainteresowanych.

§ 13. W skład powiatowego komitetu pomocy rolnej wchodzi z głosem stanowczym: starosta jako przewodniczący, referent rolniczy jako zastępca przewodniczącego, komisarz ziemski, jeden przedstawiciel sejmiku powiatowego, wydelegowany przez wydział powiatowy, czterech przedstawicieli miejscowych organizacji rolniczych, delegowanych przez rzeczne organizacje, zezwane do tego przez starostę (po dwóch od większej i mniejszej własności). Z głosem doradczym: wybierani przez rady gminne przedstawiciele, po jednym od gminy, wszystkich gmin w pomocy rolnej zainteresowanych, wzywani przez powiatowy komitet pomocy rolnej w miarę potrzeby.

§ 14. W skład wojewódzkiego komitetu pomocy rolnej wchodzi: wojewoda jako przewodniczący; naczelnik wydziału rolnictwa i weterynarii jako pierwszy zastępca przewodniczącego; inspektor rolny wydziału rolnictwa i weterynarii jako drugi zastępca przewodniczącego; delegat okręgowego urzędu ziemskiego; czterech przedstawicieli miejscowych organizacji rolniczych, delegowanych przez rzeczne organizacje zezwane do tego przez wojewodę (po dwóch od większej i mniejszej własności), jeden przedstawiciel rady wojewódzkiej.

§ 15. Uchwały komitetów pomocy rolnej zapadają zwykłą większością głosów obecnych na posiedzeniu członków komitetów, posiadających prawo głosu stanowczego, przy równym podziale głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Do prawomocności uchwał komitetów pomocy rolnej potrzebna jest obecność w gminnym trzech, w powiatowym czterech, a w wojewódzkim pięciu członków, posiadających prawo głosu stanowczego, a w tej liczbie przewodniczącego lub jego zastępcy.

§ 16. Do zakresu działania gminnego komitetu pomocy rolnej należy:

- 1) przyjmowanie zgłoszeń o pomoc rolną dla gospodarstw w danej gminie położonych;
- 2) wydawanie na żądanie władz i osób interesowanych lub powiatowego komitetu pomocy rolnej opinii w sprawach pomocy rolnej;
- 3) współdziałanie przy dostawie środków produkcji rolnej, przeznaczonych dla gminy.

§ 17. Do zakresu działania powiatowego komitetu pomocy rolnej należy:

- 1) stawianie wniosków do urzędu wojewódzkiego w przedmiocie rozmiaru i rodzaju pomocy rolnej, potrzebnej dla powiatu, oraz wniosków co do wyboru instytucji pośredniczących, którym ma być powierzone magazynowanie i wydawanie rolnikom środków produkcji rolnej, dostarczonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych, jakoteż co do wyboru instytucji i firm, którym mogłyby być udzielony kredyt państwowy celem dostarczania lub wytwarzania środków produkcji rolnej na ich własny rachunek;
- 2) ustalenie w granicach § 7 niniejszego rozporządzenia zasadniczej skali kredytu i pożyczek z uwzględnieniem ogólnej wysokości kredytu, przyznanego dla powiatu, oraz ilości gospodarstw, wymagających pomocy;
- 3) przyjmowanie bezpośrednio lub za pośrednictwem gminnych komitetów pomocy rolnej zgłoszeń o pomoc rolną dla gospodarstw w powiecie położonych, oraz spółek, mających na celu zagospodarowanie odłogów w tymże powiecie;
- 4) przyznawanie środków pomocy rolnej, dostarczanych za gotówkę, bez względu na sumę wartości;
- 5) przyznawanie kredytu lub pożyczek gotówkowych do wysokości 100.000 mk.; mogą jednakże poszczególne powiatowe komitety pomocy rolnej, na wniosek właściwego wojewody, zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych otrzymać prawo rozstrzygnięcia zgłoszeń o kredytową pomoc rolną w wyższej normie;
- 6) opinjowanie podań do wojewódzkiego komitetu pomocy rolnej w przedmiocie przyznania kredytu lub pożyczki ponad sumę 100.000 mk.; w wypadkach gdy stan gospodarstwa wymaga udzielenia niezwłocznie pomocy, powiatowy komitet pomocy rolnej, przesyłając podanie ze swą opinią do wojewódzkiego komitetu pomocy rolnej, ma prawo przyznać pomoc do wysokości w punkcie 5 oznaczonej;
- 7) rozpoznawanie wniosków w sprawach pomocy rolnej, postawionych na porządku dziennym przez przewodniczącego.

§ 18. Do zakresu działalności wojewódzkiego komitetu pomocy rolnej należy:

- 1) stawianie wniosków do Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych w przedmiocie: a) rozmiaru i rodzaju pomocy rolnej, potrzebnej dla województwa, b) zakresu, w jakim zapotrzebowanie województwa na pomoc rolną mogłoby być zaspokojone przez wyzyskanie zasobów miejscowych, oraz środków do osiągnięcia tego celu, c) uzgodnienia przedsięwziętych na terenie województwa zarządzeń władz państwowych z akcją pomocy rolnej związanych, d) wyboru instytucji i przedsiębiorstw (art. 2 punkt b ustawy z dnia 18 marca 1921 r. O przyznaniu kredytu 3.000.000.000 mk. na pomoc rolną, Dz. U. R. P. z r. 1921 № 30 poz. 174), którym mogłyby być udzielony kredyt celem wytwarzania lub dostarczania przedmiotów, potrzebnych dla rolnictwa na obszarze województwa;
- 2) rozdzielanie pomiędzy powiaty środków na pomoc rolną, przyznanych dla województwa;
- 3) przyznawanie na wniosek powiatowego komitetu pomocy rolnej kredytu ponad sumę 100.000 mk. (§ 17 p. 6);
- 4) rozstrzyganie ostateczne odwołań od decyzji powiatowych komitetów pomocy rolnej w przedmiocie kredytu i pożyczek z tytułu pomocy rolnej;

- 5) rozpoznawanie wniosków w sprawach pomocy rolnej, postawionych na porządku dziennym przez przewodniczącego.

§ 19. Uchwały komitetów pomocy rolnej wykonują i biurowość ich prowadzą: gminnego komitetu pomocy rolnej — urząd gminny; powiatowego — starostwa; wojewódzkiego — urząd wojewódzki. W zakresie zaś bankowości (wyплаты pożyczek gotówkowych)—Polski Państwowy Bank Rolny w Warszawie i upoważnione przezeń osoby i instytucje. Szczegółowe przepisy w tym względzie określi instrukcja wydana przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 20. Do czasu uruchomienia komitetów pomocy rolnej w myśl przepisów niniejszego rozporządzenia, czynności ich pełnić będą komitety pomocy rolnej utworzone na mocy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 23 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. z r. 1920 № 27 poz. 164) i rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 6 kwietnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1920 r. Nr. 31 poz. 186), w miejscowościach zaś, gdzie komitety te nie istnieją, właściwe urzędy gminne, starostwa i urzędy wojewódzkie, przy udziale zaproszonych w miarę możliwości i potrzeby rzeczoznawców z głosem doradczym z pośród osób, wymienionych w §§ 12, 13, 14 niniejszego rozporządzenia.

IV. Tryb wykonywania pomocy rolnej.

§ 21. Środki produkcji przeznaczone na pomoc rolną, zarówno dostarczone przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych, jak i przez zobowiązane do tego na mocy odnośnych umów instytucje lub przedsiębiorstwa, mogą być wydawane i sprzedawane nie tylko na kredyt lecz i za gotówkę jedynie na mocy zaświadczeń, wydawanych z księgi sznurowej przez referenta rolniczego. Wzór zaświadczenia oraz szczegółowe przepisy co do ich wydawania zawiera instrukcja wydana przez Ministra Rolnictwa i D. P.

§ 22. Instytucje i firmy upoważnione do udzielania środków produkcji rolnej mogą udzielać tych środków produkcji wzamian za zobowiązania dłużne na rzecz Skarbu Państwa jedynie w ramach kredytów przyznanych przez właściwe organy i na podstawie zaświadczeń urzędów wojewódzkich względnie starostw. Nadto instytucje te i firmy obowiązane są do zachowania wszelkich formalności, przewidzianych w specjalnie wydanej w tym celu przez Ministra Rolnictwa i D. P. instrukcji oraz do pobierania dodatkowej opłaty na rzecz Polskiego Państwowego Banku Rolnego stosownie do przepisów tejże instrukcji.

§ 23. Urzędy wojewódzkie, a w byłym zaborze austriackim inspektoraty okręgowe pomocy rolnej i starostwa mogą załatwiać sprawy zakupu środków produkcji rolnej dla celów pomocy rolnej na podległych sobie terenach jedynie w granicach specjalnego pełnomocnictwa, udzielonego im przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych. Bezpośrednie dokonywanie zakupów zlecane będzie urzędom wojewódzkim i starostwom jedynie w braku odpowiednich instytucji handlowych na miejscu.

§ 24. Pożyczki gotówkowe wypłaca Polski Państwowy Bank Rolny lub instytucje przezeń upoważnione na zasadzie wypisów z protokołu komitetu pomocy rolnej, zawierającego odnośną uchwałę. Wypis winien być uwierzytelniony przez starostwo lub urząd wojewódzki. Polski Państwowy Bank Rolny wypłaca przypadające z pożyczki pieniądze wzamian za zobowiązania dłużne, wystawione według wzoru przez Ministra Rolnictwa i D. P. ustanowionego i z zachowaniem formalności, objętych instrukcją przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych wydaną. Wypis protokołu dołączony do zobowiązania stanowi wraz z nim dowód wypłaty dla Polskiego Państwowego Banku Rolnego.

§ 25. Wszelkie spłaty z tytułu zwrotu pożyczek, oraz należności za środki produkcji, otrzymanej jako pomoc rolna na kredyt należy wnosić do kas Polskiego Państwowego Banku Rolnego lub instytucji państwowych przezeń do tego upoważnionych.

§ 26. Podania o udzielenie pomocy rolnej winny zawierać dane następujące:

- 1) imię i nazwisko petenta i miejsce jego zamieszkania,
- 2) gminę i wieś (nazwa o ile stanowi odrębną całość folwarczną) gdzie znajduje się gospodarstwo potrzebujące pomocy,
- 3) wyciąg hipoteczny względnie tytuł prawny własności lub posiadania gospodarstwa petenta i datę, od której jest w jego posiadaniu, jakiego typu jest gospodarstwo (folwarczne czy włościąnskie),
- 4) jaki obszar obejmuje gospodarstwo z wyszczególnieniem ilości ziemi ornej (użytków rolnych), wiele z tego obszaru jest obsiane i czem oraz wiele jest pod zasiew uprawione, wreszcie wiele i od wielu lat leży odłogiem, oraz stan zadłużenia danego gospodarstwa,
- 6) jaki inwentarz żywy i martwy posiada gospodarstwo,
- 7) czy, jakie i w jakim stanie posiada budynki mieszkalne i gospodarcze,
- 8) o ile dane gospodarstwo jest nowopowstałem, to podać czy powstało ono z parcelacji rządowej (ustawa o wykonaniu reformy rolnej), prywatnej czy wojskowej (ustawa o nadaniu ziemi żołnierzom). O ile jest dane gospodarstwo zniszczone przez działania wojenne, to podać kiedy to nastąpiło, jakie zniszczenie, i jaką pomoc ze strony Państwa na jego odbudowę i uruchomienie już otrzymało lub ma już przyznaną,
- 9) o jaką pomoc petent się ubiega, jakie środki produkcji i w jakiej ilości są mu potrzebne i czy pragnie je nabyć za gotówkę, czy na kredyt.

O ile pragnie otrzymać pożyczkę gotówkową, to na nabycie jakiej ilości, jakich środków produkcji jest ona mu potrzebna i dlaczego nie ubiega się o otrzymanie ich w naturze.

§ 27. Podania o udzielenie pomocy rolnej winny być załatwione przez powiatowy komitet pomocy rolnej najdalej w ciągu dni 14 od ich złożenia. W wypadkach uznanej potrzeby powiatowy komitet pomocy rolnej może zażądać złożenia w określonym terminie przez osobę interesowaną informacji lub dowodów potrzebnych do wyjaśnienia sprawy. Decyzje komitetu wraz z krótkim uzasadnieniem niezwłocznie po ich powzięciu podpisują obecni na posiedzeniu członkowie komitetu i należy je udzielić do wglądu na żądanie osób interesowanych lub ich pełnomocników.

§ 28. Od decyzji powiatowego komitetu pomocy rolnej służy interesowanemu prawo odwołania się do komitetu wojewódzkiego w przeciągu dni 30 od daty decyzji. Odwołanie należy wnieść do powiatowego komitetu pomocy rolnej, który przedkłada je bezzwłocznie wraz z aktami a w miarę potrzeby i dodatkowym swem wyjaśnieniem komitetowi wojewódzkiemu do decyzji ostatecznej.

W wypadkach kiedy decyzja powiatowego komitetu pomocy rolnej pozostaje w wyraźnej sprzeczności z prawem i z obowiązującymi przepisami w przedmiocie pomocy rolnej, służy staroście jako przewodniczącemu w przeciągu 3 dni od daty decyzji prawo wstrzymania jej wykonania i przedłożenia sprawy wraz ze swym wnioskiem do ostatecznego rozstrzygnięcia wojewódzkiemu komitetowi pomocy rolnej.

§ 29. Wnioski o udzielenie kredytu, jakoteż zażalenia na decyzję komitetów powiatowych, winny być załatwione przez komitety wojewódzkie najdalej w ciągu dni 14 od daty przedstawienia ich przez komitet powiatowy. Pozatem do czynności komitetu wojewódzkiego stosują się przepisy, zawarte w § 27 niniejszego rozporządzenia z tą zmianą, że odpis motywowanej decyzji komitet wojewódzki przesyła niezwłocznie po jej wygotowaniu komitetowi powiatowemu dla zawiadomienia interesowanego o jej treści i wykonaniu.

§ 30. Od decyzji wojewódzkiego komitetu pomocy rolnej co do przyznania lub nieprzyznania kredytu służy interesowanemu prawo odwołania się do Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych w przeciągu dni 30 od daty zawiadomienia o decyzji. Odwołanie należy wnieść do powiatowego komitetu, który przedstawia je niezwłocznie wraz z aktami za pośrednictwem właściwego urzędu wojewódzkiego Ministerstwu Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

W wypadkach, kiedy decyzja wojewódzkiego komitetu pomocy rolnej pozostaje w wyraźnej sprzeczności z prawem i obowiązującymi przepisami w przedmiocie pomocy rolnej, służy wojewodzie, jako przewodniczącemu, w przeciągu 3 dni od daty decyzji prawo wstrzymania jej wykonania i przedstawienia sprawy wraz ze swym wnioskiem do ostatecznego rozstrzygnięcia Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 31. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Jednocześnie tracą moc obowiązującą rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 23 marca 1920 r. w przedmiocie utworzenia komitetów pomocy rolnej na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego i białostockiego (Dz. U. R. P. z r. 1920 № 27, poz. 164), rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 26 marca 1920 r. w przedmiocie trybu udzielania pożyczek na pomoc rolną w województwach: warszawskim, łódzkim, kieleckim, lubelskim i białostockim (Dz. U. R. P. z r. 1920 № 28, poz. 176), rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 6 kwietnia 1920 roku w przedmiocie utworzenia komitetów pomocy rolnej na obszarze b. zaboru austriackiego (Dz. U. R. P. z r. 1920 № 31, poz. 186) i rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 6 kwietnia 1920 r. w przedmiocie trybu udzielania pożyczek na pomoc rolną w b. zaborze austriackim (Dz. U. R. P. z r. 1920 № 32, poz. 190), rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 30 marca 1920 r. (Dz. Urz. Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich z r. 1920 № 28, poz. 659) w sprawie organizacji pomocy rolnej na ziemiach wschodnich, rozporządzenie Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 31 marca 1920 r. (Dz. Urz. Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich z r. 1920 № 30, poz. 690) w przedmiocie trybu udzielania pożyczek na pomoc rolną na terenie ziem wschodnich, rozporządzenie Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w sprawie utworzenia komitetów pomocy rolnej (Dz. Urz. Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego z r. 1920 № 4, poz. 64), rozporządzenie Komisarza Naczelnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego w przedmiocie trybu udzielania pożyczek na pomoc rolną (Dz. Urz. Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego z r. 1920 № 6, poz. 96) oraz rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych w przedmiocie udzielania spółkom pożyczek na zagospodarowanie odlogów z dnia 8 czerwca 1920 r. (Dz. U. R. P. z r. 1920 № 47, poz. 295).

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych: *J. Raczyński*

Minister Skarbu: *Steczowski*